

CHRISTOPHER NORBLIN

ur. 1935; Janów Podlaski

Miejsce i czas wydarzeń	Janów Podlaski, II wojna światowa
Słowa kluczowe	projekt Archiwum Historii Mówionej - opracowanie i udostępnienie online najcenniejszych zasobów, okupacja niemiecka, Żydzi, synagoga, zburzenie synagogi, książki żydowskie

Synagoga w Janowie Podlaskim

Była synagoga przy ulicy Brzeskiej w Janowie. Dzisiaj tam jest ośrodek zdrowia postawiony. Tę synagogę Niemcy zniszczyli zaraz po zlikwidowaniu getta. Ja widziałem to, jak niszczyli. Niemcy wyznaczyli tak zwany szarwark, to się nazywało, czyli pracę i z Janowa zmusili ludzi tutaj do rozbierania tej synagogi. Zaczęto od dachu i powoli szło aż do fundamentów. To byli ludzie miejscowi, z okolicznych wsi też. Permanentnie, delikatnie wszystko rozbierali. To był solidny budynek, murowany i elegancki. Mykwa była i łaźnia przy ulicy Brzeskiej, po sąsiedzku niedaleko. Ten dom jeszcze jest i tam mieszka dzisiaj znajoma. A synagoga była ładna, typowy budynek, ale nie pamiętam wnętrza dokładnie.

Jak Niemcy burzyli dach, to my z Jurkiem Pawłowskim żeśmy się tam, że tak powiem, zakradli i nas interesowały książki. To były synagogalne książki, taki papier jak pergamin, jakby skóra jakaś ze zwierzęcia wyprawiona, piękna oprawa. Nas interesowały obrazki, myśmy nie mogli czytać, bo to było w hebrajskim. I myśmy te książki nieśli stamtąd do Jurka Pawłowskiego. To było, ja wiem, sto metrów od jego domu. Jego ojciec Antoni jak zobaczył to, to nas strasznie za to skarcił, bo gdyby Niemiec zauważył, że my te książki wynosimy, to by nas zastrzelił. Ale myśmy nie byli świadomi tego. I te książki żeśmy tam w ogrodzie u Pawłowskiego Jurka porzucili, a co się z nimi stało, nie wiem.

Data i miejsce nagrania	2019-03-19, Janów Podlaski
Rozmawiał/a	Tomasz Czajkowski
Redakcja	Agnieszka Piasecka
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"